

BOSHLANG‘ICH SINIF O‘QITUVCHISINING PEDAGOGIK MAHORATI

Axmedova Dildora Boboqulovna

Sho‘rchi tumani 8-sonli maktabning Boshlang‘ich sinf o‘qituvchisi
Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti, Pedagogika fakulteti
Boshlang‘ich ta‘lim yo‘nalishi 4-bosqich 5-BT-S-20 guruhi talabasi
E-mail.daxmedova634@gmail.com

Daminova Nargiza Nurbobo qizi

Sariosiyo tumani 69-sonli maktabning Boshlang‘ich sinf o‘qituvchisi
Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti, Pedagogika fakulteti
Boshlang‘ich ta‘lim yo‘nalishi 4-bosqich 5-BT-S-20 guruhi talabasi

***Annotatsiya:** Ushbu maqolada boshlang‘ich sinf o‘qituvchisining mahorati va uning mohiyati hamda pedagogik faoliyati haqida so‘z boradi.*

***Kalit so‘zlar:** Boshlang‘ich ta‘lim, boshlang‘ich sinf, o‘qituvchi, o‘quvchi, mahorat, mohiyat, komponent, pedagogik faoliyat.*

Kirish. Hozirgi zamon pedagogika va psixologiyasida “pedagogik mahurat” tushunchasiga turlicha ta‘rif berilgan. “Pedagogik ensiklopediya”da shunday deyiladi: “O‘z kasbining mohir ustasi bo‘lgan, yuksak darajada madaniyatli, o‘z fanini chuqur biladigan, yondash fanlar sohalarini yaxshi tahlil qila oladigan, tarbiyalash va o‘qitish uslubiyatini mukammal egalagan mutaxassis”.

Pedagogik mahorat tizimi quyidagi komponentlardan iborat:

1. Pedagogik insonparvarlik talablariga bo‘ysunishi.
2. Kasbga oid bilimlarni boshqa fanlar bilan aloqadorlikda mukammal bilish.
3. Pedagogik qobiliyatiga ega bo‘lishi.
4. Pedagogik texnika sirlarini puxta egallash

O'qituvchi yosh avlod qalbi kamolotining me'mori, yoshlarga ta'lim tarbiya beruvchi insondir. Bugungi kunda yosh avlodlarimiz bo'lgan o'quvchilarni g'oyaviy-siyosiy chiniatirib, tabiat, jamiyat, hayotni sevib ardoqlaydigan va foydasiga tegadigan qilib tayyorlashda ko'maklashadi. Ularni mehnatga urgatadi. Shuning uchun o'qituvchi o'z ishining mohir ustasi bo'lishini, o'quvchilarga tarbiyaviy ta'sir ko'rsatib, ularning qiziqishi, qobiliyati, iste'dodi, e'tiqodi, dunyoqarashi va amaliy ko'nikmalarini har tomonlama rivojlantirish yo'llarini izlab topadigan kasb egalari bo'lishini talab etiladi. Shuning uchun o'qituvchilarimizning kasbiy mahoratini, ko'nikma va malakalarini oshirib borish, zarur shart-sharoitlar yaratish, g'amxo'rlik qilish, doimo moddiy va ilmiy yordam ko'rsatish kerak.

Tahlil va Natijalar. Shunga asosan "Pedagogik mahorat" fani-mahoratli o'qituvchilarni tayyorlashga xizmat qiladi, o'qituvchilar va Tarbiyachilarning kasbiy faoliyati sirlarini, mohirligini o'rgatib boruvchi fan bo'lib, xozirgi kunda pedagogik mahoratning mohiyat mazmunini, kasbiy faoliyatning rivojlantirish yo'llarini o'rganadi. Pedagogik mahorat o'qituvchilar va Tarbiyachilarga pedagogik ijodkorlik, pedagogik texnika, ta'lim-tarbiya jarayonida o'qituvchi va o'quvchilarning o'zaro hamkorligi, muloqot olib borish taktikasi, nutq madaniyati, tafakkuri, Tarbiyachining ma'naviy-marifiy va tarbiyaviy ishlarini tashkil etish va amalga oshirish, bu jarayonda xulq-atvorni va hissiyotini jilovlay olish xususiyatlarini o'rgatadi va pedagogik faoliyat tug'risida ma'lumot beradi.

Pedagogik faoliyat- yosh avlodni hayotga, mehnatga tayyorlash uchun jamiyat oldida, davlat oldida javob beradigan, ta'lim-tarbiya berishda maxsus tayyorlangan o'qituvchilar mehnat faoliyatidir. Pedagogik jarayonning mohiyatini anglamagan, bolaga nisbatan chuqur hurmatda bo'lmagan o'qituvchi ta'lim-tarbiya samaradorligiga erishmaydi. Pedagogik jarayonining vazifasi - bilim berish, tarbiyalash, rivojlantirish bo'lib, o'qituvchining faoliyat mezonini belgilab beradi.

Pedagogik mahorat- o'qituvchilarning shaxsiy va kasbiy fazilatlarini belgilovchi xususiyat bo'lib, o'qituvchilarning ta'lim-tarbiyaviy faoliyatida yuqori darajaga

erishishini, kasbiy mahoratini doimiy takomillashtirib borish imkoniyatini ta'minlovchi faoliyatdir.

O'qituvchining pedagogik mahorati pedagogika oliy ta'lim muassasalarida shakllanib boradi. Yosh o'qituvchilarga pedagogik mahoratini oshirish maqsadida quyidagi bir qancha shartlar quyilgan:

1. Mustaqil o'qib - o'rganish.
2. Tajribali ustoz o'qituvchilar faoliyatini o'rganish.
3. O'qituvchi xodimlarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish kurslari va institutlarda kasbiy malaka va ko'nikmasini oshirib borish.
4. Doimiy ravishda ilmiy anjumanlarda faol ishtirok etish.
5. Respublika hamda rivojlangan xorijiy davlatlarning yetakchi ta'lim muassasalarida o'z tajribalarini oshirish, kasbi bo'yicha eng so'nggi bilimlarni egallashi kerak.

Pedagogik mahoratni egallashda guruhli va ommaviy tadbirlarda ishtirok etish ijobiy natija beradi. O'qituvchi "sog'lom avlod uchun" kurashchi, bor bilim ko'nikma va tajribasini ishiga bag'ishlagan, o'z qadrini, o'z hurmati, o'z obrusini saqlaydigan inson. A. S. Makarenkoning fikricha, "jamoada 40 ta qobiliyatsiz o'qituvchi o'rniga 4 ta qobiliyatli tarbiyachi-o'qituvchi bo'lgani ma'qul".

Xulosa. Demak, o'qituvchilar – ta'lim muassasasidagi ta'lim va tarbiya jarayonining asosiy tashkilotchilaridir. Bu jarayonda albatta pedagogik mahorati yuqori darajada bo'lishi kerak. Ya'ni bu jarayonda birgina boshlang'ich sinf o'qituvchisini misol qilib olsak u bir vaqtning o'zida 25-30 ta o'quvchi bilan ishlaydi. Har bir o'quvchi bilan alohida ishlaydi. Bunda aktriyor yoki aktrisalilik qilishiga ham tug'ri keladi. Bunda ayniqsa boshlang'ich sinf o'qituvchilari huddi o'zlarini bolalardek beg'ubor tutib o'quvchi qalbidan joy oladi. O'z kasbini sevgan, o'quvchilariga bo'lgan muhabbati ularni o'z bolasidek yaxshi ko'rishi kerak bo'ladi. Pedagogik mahorati yuqori bo'lgan o'qituvchilarning dars samaradorligi yuqori bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. A.Xoliqov “Pedagogik mahorat”.Toshkent “IQTISOD -MOLIYA” 2011
2. O‘zbekiston Respublikasining “ Ta’lim to‘g‘risidagi” qonuni.// Barkamol avlod -O‘zbekiston taraqqiyotining poydevori -T. Sharq, 1997
3. S.T.Turg‘unov, L.A.Maqsudova, H.M.Tojiboyeva, G.M.Nazirova, M.A.Umaraliyeva ,, Pedagogik jarayonlarni tashkil etish va boshqarish, sifat va samaradorligini oshirish texnologiyalari “ Toshkent-2014
4. O‘G‘Li , A .M .A.,& Ibodullayevna, S. B. (2020). “youth investment-2020” innovative approach and modern trends in the development of science and education. Science and Education, 1(1), 508-511.
5. Ibodullayevna, S. B. (2020). Kompyuter lingvistikasini kashf etilishidagi matematik modellar ko‘rinishi. Science and Education, 1(1), 167-172.
6. Sodiqova, B. I., Bobojonov, D. J. O. G. L., & Abdumalikov, F. B. O. G. L. (2021). Til va nutqiy faoliyat o‘rtasidagi munosabatlar. Science and Education, 2(12), 641-645.
7. Sodiqova, B. I., Bobojonov, D. J. O. G. L., & Jo‘Rayeva, S. B. (2021). Tilshunoslikda til va nutq dialektikasi. Science and Education, 2(12), 634-640.